
Ondertussen op het Binnenhof

Lessen uit de gemeenteraadsverkiezingen 2018 voor een digitale overheid: kies voor doen!

door Jan Middendorp

In Digitalisering verandert onze wereld op alle terreinen, ook onze overheid. De afgelopen weken was de combinatie digitalisering en politiek regelmatig negatief in het nieuws. Digitalisering biedt echter ook enorme mogelijkheden. Bijvoorbeeld om de dialoog tussen de overheid en de mensen die zij dient te verbeteren. Vanuit dat perspectief waren de gemeenteraadsverkiezingen 2018 louterend en woest interessant.

Op campagne kwam ik vaak mensen tegen die het gevoel hadden dat het contact tussen hen en de overheid niet goed liep. Vaak spraken die mensen over wat ook wel de 'kloof' tussen overheid, politici en burger

genoemd wordt. Soms ging het over grote politieke vraagstukken. Vaak over, op het eerste gezicht, kleine problemen uit het dagelijks leven. Miscommunicatie en verwarring in de relatie met de overheid zijn voor de gewone Nederlander echter geen kleine problemen. Als je voor je werk veel weg bent, maar één avond in de week met je kind naar sport kan en je dat moet afzeggen om te bellen of mailen met een overheidsinstelling is dat niet een klein, maar een groot en onaangenaam probleem. Op (online) campagne heb ik gezien hoe de 'kloof' tussen politici en mensen in het land met digitale media overbrugd werd. Daar zijn lessen uit te trekken voor de ontwikkeling van de digitale overheid.

Bij de gemeenteraadsverkiezingen steeg het aandeel van de lokale partijen van 27,6 procent naar 32,4 procent. Waar ik ook kwam op campagne, lokale partijen waren overal. In Boxtel haalden drie lokale partijen 48 procent van de stemmen. In Oldambt waren er zes lokale partijen en in Den Helder acht. Veel mensen die op lokale partijen stemden vertelden dat zij vonden dat de nationale overheid te ver van hen af stond. Tegelijkertijd echter verwachten zij ook minder van lokale partijen dan van lokale afdelingen van nationale partijen. Dit gold vooral op punten waar nationale regelgeving verweven is met lokaal beleid, wat vaak zo is. Als een lokale partij een paaltje verplaatst zijn mensen tevreden. Niet omdat het paaltje verplaatst is maar omdat: ‘het een teken is dat lokale politici wel luisteren en in gesprek gaan’. Dat luisteren en in gesprek zijn is dus cruciaal en digitalisering kan daarbij helpen.

Ten opzichte van de vorige gemeenteraadsverkiezingen is een stap gezet in de gevoerde digitale campagnes. Websites en digitale nieuwsbrieven werden, net als vorige keer vooral gebruikt om boodschappen te zenden. De vernieuwing vond plaats bij de campagnes op sociale media zoals Twitter, LinkedIn en Facebook. Daar richtten kandidaat-raadsleden zich op interactie met potentiële kiezers, op dialoog. Die dialoog zorgde voor dynamiek en betrokkenheid. Al in 2012 werd in het blad *Nature* geconcludeerd dat een I Voted-knop op Facebook, onder jongeren een kleine maar meetbare verhoging van de opkomst had veroorzaakt bij de Amerikaanse

verkiezingen. De opkomst bij de afgelopen gemeenteraadsverkiezingen was hoger dan vorig keer. Het is dan ook aannemelijk dat online campagnes een positief effect hebben gehad op de opkomst.

Op sociale media waren ook prachtige digitale uitingen te zien waarin nationale partijen het werk dat zij op nationaal niveau doen in een lokaal kader plaatsten. Het thema ‘doen’, bijvoorbeeld, bracht de nationale politiek bij de lokale politiek. Als die twee verbonden worden gaat het niet meer over de vraag of er wel of niet een debat moet komen met nationale politici, maar wordt de kloof tussen Binnenhof en mensen in het land digitaal overbrugd. De grens tussen nationaal en lokaal werd zo in de digitale wereld minder scherp. De twee werden net zo verweven als in de echte wereld. De wereld buiten de debatarena’s op en rond het Binnenhof.

“... Pas als mensen ook digitaal iets terug kunnen zeggen en de overheid die reacties ook gaat gebruiken voor beter beleid dan zijn we een digitale overheid aan het bouwen ...”

Als je als kandidaat-raadslid meer dan tien procent van de mensen in een dorp met dertigduizend inwoners kan bereiken, moet de lokale overheid ook met iedereen in dat dorp kunnen communiceren. Een digitale dialoog over die speelplaats om de hoek of de belastingaangifte kan de kloof tussen mensen en de overheid verkleinen en de overheid beter laten werken. Waardevolle inzichten,

---

ideeën of klachten uit een menselijk gesprek hebben vaak een lange weg af te leggen voordat er iets mee gedaan kan worden door een (lokale) overheid. Mensen digitaal berichten sturen, zoals nu via mijnoverheid.nl gebeurt, is daarom slechts een eerste stap.

Pas als mensen ook digitaal iets terug kunnen zeggen en de overheid die reacties ook gaat gebruiken voor beter beleid dan zijn we een digitale overheid aan het bouwen.

Het bouwen van een digitale overheid gaat grote invloed hebben op onze samenleving. Daarbij zijn er uitdagingen genoeg. Data-veiligheid is er een maar ook het in het oog houden van de menselijke maat zal cruciaal zijn. Steve Hilton, voormalig adviseur van de Engelse premier Cameron, nu werkend bij de ‘politieke startup’ *Crowdpac*, geeft in *More Human* vele voorbeelden van de wijze waarop digitalisering van de overheid nieuwe en menselijke oplossingen mogelijk maakt.

Digitalisering biedt dus mogelijkheden om onze overheid krachtiger en de levens van mensen beter te maken. Tijdens de afgelopen gemeenteraadsverkiezingen heb ik mooie voorbeelden gezien hoe een digitale dialoog nationaal en lokaal niveau en de mensen waar het om gaat verbond. Deze zijn zeer waardevol voor het werk op het Binnenhof en zeker ook voor het ministerie van Binnenlandse Zaken dat verantwoordelijk is voor het ontwikkelen van de digitale overheid.

Ze lijken mij dan ook zeer bruikbaar voor de Wet Digitale Overheid die binnenkort in de Tweede Kamer wordt behandeld.

J. Middendorp MSc MA is Tweede Kamerlid voor de VVD.

